

25626

Sevda Karaca
Gaziantep Milletvekili
Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhân** tarafından Anayasanın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.
13.03.2025

Sevda Karaca
Gaziantep Milletvekili

Türkiye'de bir süredir süren ücret mücadelelerine İzmir'de çalışan tütün işçileri de katılmıştır. Tütün ihracatında Türkiye'nin en büyük firmaları olan Sunel Tütün, Oryantal Tütün ve T.T.L Tütün çalışanları, kendilerine dayatılan düşük ücrete karşı, sendikaları Tek-Gıda İş ile birlikte greve çıkmışlardır.

T.T.L. Tütün'ün sahibi Ömer Celal Umur, Ege Tütün İhracatçıları Birliği'nin yönetim kurulu başkanıdır ve gazetelere verdiği demeçlerde Ege Bölgesinin 2024 yılı tütün ihracatı hedefinin 1 milyar dolar olduğunu açıklamıştır. Umur'un sahibi olduğu T.T.L Tütün de 2023'te yaptığı 2,6 milyar TL'lik net satışı ile Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarını listeleyen İSO ikinci 500 listesinde yer almıştır.

T.T.L Tütün'e 2022 yılında 23 milyon TL tutarındaki yatırımları için gümrük vergisi muafiyeti, KDV İstisnası, 6 yıl Sigorta Primi İşveren Hissesi, %70 vergi indirimi, %30 YKO teşvik verilmiştir.

İşçilerinin kendisine kazandırdığı servete karşılık aylık 23-24 bin TL ücret dayatan T.T.L Tütün fabrikasının müdürü, "bu koyunlar grev falan yapamaz" diyerek aşağıladığı ve çoğunluğu kadın olan işçiler, grev süresince çalışma koşullarını şöyle aktarmıştır:

- 209'u kadın 211 kişi ise mevsimlik olarak çalıştırılırken erkek işçilerin çalışma dönemleri 5-6 ay kadar sürerken, kadın işçiler ise yılın 3-4 ayı çalışmaktadır.
- İş durumuna göre günlük çalıştırılan işçiler tam olarak ücret alamadıkları gibi sigortaları da tam yatırılmadığı için emekli olamamaktadır.
- İşçiler 3 senedir zamsız çalıştırılmaktadır.
- Yoğun tütün tozu, taşıma araçlarının sık sık kaza yapması, bozuk yemek gibi nedenlerle her gün bir işçi hastanelik olmaktadır.
- İşçilere eldiven verilmediği için tütünün içinden çıkan cam, sap-çubuk gibi kesici ve delici şeyler nedeniyle işçiler sık sık yaralanmaktadır.
- 45 dakikalık öğle yemeği molası dışında mola verilmemektedir.

Sunel Tütün, İzmirli sayılı sermayedarlar arasında yer alan Gürel ailesine ait olup yöneticisi olan Mahru Gürel Ağdunlu Ege Tütün İhracatçıları Birliği'nde başkan yardımcısıdır. 40'tan fazla ülkeye ihracat yapan ve dünya tütün tekellerinden British American Tobacco'nın Türkiye'deki ortağı olan Sunel Tütün, 2023'te yaptığı 1,3 milyar TL'lik net satışı ile Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarını

listeleyen İSO ikinci 500 listesinde yer almıştır. Tütün dışında da çok sayıda farklı sektörde ihracat ve üretim yapan Gürel ailesi, işçilere TİS döneminde yoksulluk dayatmıştır.

Kadın işçilerin ağırlıkta çalıştığı ve internet sitesine göre “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” kapsamında sosyal sorumluluk projesi başlattığını söyleyen fabrikada çalışan kadın işçiler çalışma koşullarını şöyle aktarmıştır:

- 25 sene çalışan bir işçiyle yeni başlayan bir işçinin ücreti aynı ve 24-25 TL dolaylarındadır.
- İşçilere iş tanımları dışında forkliftçilik, arabacı mıyım, tutuculuk, temizlik, laboratuvar işleri gibi işler yaptırılmaktadır.
- 3 ay çalıştırılma dolayısıyla sigorta primleri tam yatırılmamakta ve işçiler onlarca yıl çalışmalarına karşın emekli olamamaktadır.
- Tozlu çalışma alanında havalandırma bulunmamaktadır. Maskeler kısıtlanarak günde 1 kez verilmektedir. Eldiven verilmemekte ve işçiler kış koşullarına karşın yazlık iş kıyafeti ile çalıştırılmaktadır.

Oryantal Tütün'ün sahibi İzmir Ticaret Odası Başkanı, TOBB ve Ege Tütün İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Mahmut Özgener'dir. Otomotiv ve inşaat sektörlerinde de büyük yatırımları olan Mahmut Özgener, İzmir Ticaret Odası Başkanı olarak geçtiğimiz temmuz ayında yaptığı açıklamada asgari ücret artışına itiraz etmiş ve geçtiğimiz ay yaptığı açıklamada da yine “personel giderlerinden” şikayet ederek işçilerine de enflasyon+2 puan ücret dayatmıştır.

Fabrikada çalışan kadın işçiler çalışma koşullarını şöyle anlatmıştır:

- Havalandırma yapılmadığı için toz ve koku içinde çalıştırılan işçilerin sağlıklarının riske atılmaktadır.
- İşçiler “geçici” olarak gösterilmesine karşın 11 ay boyunca çalıştırılmaktadır.
- Dışarıdan taşeron işçiler getirilmekte ve onlara 1900 TL yevmiye verirken kalıcı işçilere 715 TL yevmiye verilmekte ve açlık sınırının altında ücret almaktadırlar.

Bu bağlamda;

1. Tütün tekelleri olan ve ihracat paylarını yıldan yıla arttırarak servetlerini katlayan bu 3 firmanın işçilerine açlık sınırı altında ücret dayatmaları karşısında; işçilerin insanca çalışma haklarına dair bir adım atacak mısınız?
2. Her 3 fabrikada da geçici süreyle çalıştırılarak emeklilik hakları gasp edilen işçiler için çözüm planınız nedir?
3. Mola hakkı tanınmayan, iş güvenliği ekipmanı verilmeyen, havalandırma sağlanmayan ve insan sağlığına her anlamda olumsuz olan tütün fabrikalarına denetim yapılmış mıdır? Sonuçları ne olmuştur?
4. Adı geçen 3 şirkete bugüne değin verilmiş olan teşvik konusu ve miktarları ile son 5 yılda ödedikleri vergi tutarı ne kadardır?